

Bieńkowski, Tadeusz

"Od Homera do Jana Jakuba Rousseau.
W kręgu lektur profesorów
krakowskich okresu Oświecenia",
Krystyna Bednarska-Ruszajowa,
Kraków 1991 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 37/3, 130-131

1992

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Krystyna Bednarska–Ruszajowa: *Od Homera do Jana Jakuba Rousseau. W kręgu lektur profesorów krakowskich okresu Oświecenia*, Kraków 1991, 235 ss. Uniwersytet Jagielloński, Rozprawy habilitacyjne nr 210.

Starannie opracowane studium Krystyny Bednarskiej–Ruszajowej przyjmą niewątpliwie z należyтым uznaniem bibliolodzy, badacze dziejów czytelnictwa i literaturoznawcy. Studium będące na pograniczu różnych dyscyplin, jest bowiem przede wszystkim skierowane do przedstawicieli wymienionych specjalności. Wszelako książka może zainteresować i historyków nauki i edukacji i dlatego warto zwrócić na nią uwagę tych środowisk.

Lektury i księgozbiory profesorów uniwersyteckich stanowią część ich warsztatu naukowego. Historyk nauki zakłada, że księgozbiór uczonego był księgozbiorem żywym, był czytany, komentowany, inspirował do twórczości własnej. Przy takim założeniu, historyka nauki (edukacji) interesują następujące zagadnienia szczegółowe: treści księgozbiorów, motywy doboru tematyki i określone preferencje, dowody lektury czynnej (noty marginalne, komentarze), relacje lektur do twórczości własnej. Inne pytania dotyczą dróg krążenia książek: w jaki sposób książki dostały się do księgozbiorów profesorów i jakie były losy tych książek po śmierci właścicieli księgozbiorów.

Na te pytania i wiele innych mamy dobrze uargumentowane odpowiedzi w pracy K. Bednarskiej–Ruszajowej.

Po rozprawie z 1966 r. W. Szelińskiej Biblioteki profesorów Uniwersytetu Krakowskiego w XV i początkach XVI wieku, omawiana tu praca jest drugą dopiero z kolei, która zajmuje się w szerokim zakresie problematyką czytelnictwa profesorów także krakowskich. Przedsięwzięcie było bardzo ambitne, ale Autorka była doń dobrze przygotowana metodologicznie i materiałowo. Próbą tych możliwości i zarazem zapowiedzią większych przedsięwzięć była ogłoszona wcześniej rozprawa K. Bednarskiej–Ruszajowej: *Czytelnictwo wileńskich profesorów literatury w okresie Oświecenia*, „Rocznik Komisji Historycznoliterackiej PAN oddział Kraków”, R. XXV: 1988.

Doświadczenia tej rozprawy Autorka wykorzystała w późniejszej książce. Jednym z takich doświadczeń rozwiniętych w książce jest twierdzenie, że badania czytelnictwa i jego stosunków naukowych bardziej są owocne w odniesieniu do określonej zbiorowości (środowiska), jaką stanowili np. profesorowie humaniści jednej uczelni, niż w odniesieniu do każdego z nich indywidualnie.

Omówieni w studium profesorowie są typowymi przedstawicielami Oświecenia, chociaż jak Autorka zaznacza (s. 9) pod względem dorobku naukowego i potencjału intelektualnego są to drugo- i trzeciorzędni uczeni. Dzieliąc według specjalności na profesorów literatury, prawa i teologii Autorka zbadała zakres lektur Józefa Bogucickiego, Andrzeja Cyankiewicza, Marcina Fijałkowskiego, Bonifacego Garyckiego, Krzysztofa Idatte, Józefa Muszyńskiego, Antoniego Popławskiego, Jacka Idziego Przybylskiego i Józefa Sołtykowicza. Wspólną ich cechą były zainteresowania literackie widoczne w działalności zawodowej, w pracach naukowych oryginalnych i przykładowych oraz w lekturach. Studium K. Bednarskiej-Ruszajowej wzbogaca wiedzę o życiu naukowym czasów Oświecenia i stanowi w pewnym sensie wzorzec metodologiczny badań czytelnictwa w środowiskach uczonych.

Tadeusz Bieńkowski
(Warszawa)

Słownik Biograficzny Techników Polskich. NOT, Federacja Stowarzyszeń Naukowo–Technicznych, zeszyt 2, Warszawa 1992; 212+XVI ss. (Wkładka „Zasady wydawnictwa. Wykaz skrótów SBTP’92”).

Po przeszło 2 latach od wydania zeszytu 1¹ ukazał się wreszcie zeszyt 2 SBTP. Opóźnienie wydania zeszytu było spowodowane głównie trudnościami ekonomicznymi. Nowy Zarząd Federacji Stowarzyszeń Naukowo–Technicznych (FSNT) z prezesem prof. dr hab. inż. Janem Lechem Lewandowskim, wybrany w lipcu 1990 r. podjął decyzję o kontynuacji wydawnictwa Słownika „jako wybitnie federacyjnej działalności środowiska naukowo–technicznego” — czytamy we wstępie od redakcji.

Zeszyt 2 zawiera stokilkadziesiąt biogramów z różnych dziedzin techniki i tak jak w zeszycie 1 zastosowano tzw. system holenderski, zamieszczając w nim biogramy od A do Z; każdy z nich zawiera się na 2–3 stronach druku. Na początku biogramu znajduje się krótkie hasło z datami urodzenia i śmierci oraz zawodu i charakteru działalności. W dalszym ciągu biogramu znajduje się zwięzły życiorys, główne osiągnięcia,

1 Patrz wzmianka w „Kwartalniku HNiT”, nr 2, 1991